

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Case note: Rb. Utrecht (zaaknr. 775652 UC EXPL 11-15357 VS/4192: extra kosten indien niet betaald wordt per automatische incasso)

Loos, M.B.M.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Loos, M. B. M., (2012). *Case note: Rb. Utrecht (zaaknr. 775652 UC EXPL 11-15357 VS/4192: extra kosten indien niet betaald wordt per automatische incasso)*, Apr 11, 2012. (Tijdschrift voor Consumentenrecht & Handelspraktijken; Vol. 2012, No. 5).

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Algemene voorwaarden

Rb. Utrecht 11 april 2012

(*mr. J.J.M. de Laat*)

Zaaknr. 775652 UC EXPL 11-15357 VS/4192

(Zie de noot onder deze uitspraak.)

- *extra kosten indien niet betaald wordt per automatische incasso*

1. Het procesverloop

Eiser heeft een vordering ingesteld. Vitens heeft bij antwoord de vordering betwist. Eiser heeft voor repliek geconcludeerd. Vitens heeft, hoewel daartoe behoorlijk in de gelegenheid gesteld, daarna niet voor dupliek geconcludeerd. Hierna is uitspraak bepaald.

2. De feiten

2.1. Vitens levert drinkwater op het perceel/verbruikadres woonhuis eiser te Apeldoorn.

2.2. Eiser betaalt de facturen van Vitens, na ontvangst van een acceptgiro, door middel van een elektronische bankoverschrijving. In de periodeafrekening van 23 april 2011 heeft Vitens, naast de kosten voor verbruik van water, voor kosten van betalingsverwerking € 6 exclusief BTW, bij eiser in rekening gebracht.

2.3. Bij brief van 27 april 2011 heeft eiser Vitens meege-deeld dat hij het met voormelde kosten voor betalingsverwerking niet eens is omdat hij in de gefactureerde periode niet per acceptgiro heeft betaald, maar via overboekingen. In dat verband zal hij € 6 in mindering brengen op het factuurbedrag.

2.4. Vitens heeft bij brief van 2 mei 2011 haar standpunt dat eiser deze kosten verschuldigd is, gehandhaafd. In deze brief heeft Vitens, voor zover hier van belang, het volgende gemeld:

‘(...) Het verwerken van acceptgiro betalingen brengt extra kosten voor administratieve handelingen, drukwerk en verzendingen met zich mee. Deze kosten belast Vitens door aan de klanten die via acceptgiro betalen.

In de Algemene Voorwaarden Drinkwater Vitens staat in artikel 14 vermeld dat de tarieven door Vitens worden vastgesteld. Per 1 januari 2009 heeft Vitens in haar tarievenregeling opgenomen dat ingaande 1 februari 2009 voor betaling middels acceptgiro een bijdrage van 1,50 (exclusief BTW) per acceptgiro verschuldigd is. In de tarievenregeling 2009 zijn op pagina 1 de kosten voor betaling middels acceptgiro opgenomen.

Als u wilt voorkomen dat deze kosten in rekening worden gebracht adviseren wij u over te gaan op betaling via automatische incasso (...).’

2.5. Partijen hebben over deze kwestie tot september 2011 gecorrespondeerd. Vitens heeft aangekondigd tot afsluiting van de watervoorziening van eiser over te gaan als volledige betaling door eiser zou uitblijven.

3. De vordering en het verweer

3.1. Eiser vordert bij vonnis, voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad, zakelijk weergegeven:

- te verklaren voor recht, primair, dat het in rekening brengen van ‘kosten betalingsverwerking’ bij betalen middels acceptgiro onredelijk bezwarend en daarmee onrechtmatig is, subsidiair, dat het in rekening brengen van ‘kosten betalingsverwerking’ bij betaling middels bankoverschrijving onrechtmatig is;
- veroordeling van Vitens tot betaling van de door eiser gemaakte binnen- en buitengerechtelijke kosten alsmede de door eiser te maken kosten, inclusief incasso- en proceskosten.

In geval Vitens als dwangmiddel tot afsluiting van de watertoevoer is overgegaan:

- veroordeling van Vitens tot vergoeding van alle kosten die eiser heeft moeten maken of nog moet maken om zijn gezin hangende de afsluiting te huisvesten in een hotel of andere woning waar wel watertoevoer beschikbaar is, inclusief bijkomende kosten vanwege het genoodzaakte verblijf elders;
- somming van Vitens op straffe van een dwangsom onmiddellijk op eigen kosten de watertoevoer te herstellen;
- veroordeling van Vitens tot vergoeding van immateriële schade van € 150 per dag;
- veroordeling van Vitens tot betaling van de wettelijke rente over de door eiser gevorderde bedragen, inclusief BTW, gerekend vanaf het moment dat deze kosten zijn ontstaan.

3.2. Vitens voert verweer. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

4.1. Partijen zijn in de kern verdeeld over de vraag of eiser de door Vitens aan hem doorberekende kosten van betalingsverwerking dient te betalen. Eiser maakt geen gebruik van de hem toegezonden acceptgiro, maar maakt de maandelijkse voorschotbedragen over via een elektronische overschrijving (internetbankieren).

Doorberekende kosten betalingsverwerking onrechtmatig?

4.2. Eiser voert aan dat hij met Vitens niet is overeengekomen dat kosten voor betalingsverwerking in rekening kunnen worden gebracht. Vitens heeft eiser nimmer gevraagd om in te stemmen met een wijziging van de algemene voorwaarden of aanpassing van de overeenkomst. De door Vitens gegeven uitleg aan artikel 14 van de algemene voorwaarden acht eiser onredelijk bezwarend. De kosten die Vitens maakt voor het verwerken van een betaling dienen voor rekening van Vitens te komen. Hetzelfde geldt voor de drukkosten van de acceptgiro omdat eiser nooit heeft gevraagd om deze service. Het maken van een factuur hoort volgens de gangbare rechtsopvatting bij de normale bedrijfskosten en kan dus niet separaat in rekening worden gebracht. Voorts wordt de consument door het opleggen van verwerkingskosten bij een accept-

giro feitelijk gedwongen tot het afgeven van een incasso-machtiging. Van belang daarbij is dat Vitens een feitelijk monopolie heeft op de levering van drinkwater in Apeldoorn. Bovendien heeft Vitens in de algemene voorwaarden noch op de facturen gemeld dat verwerkingskosten ook in rekening worden gebracht bij betaling door middel van bankoverschrijving. De bevoegdheid om op die manier te betalen is contractueel niet uitgesloten zodat eiser voldaan heeft aan zijn betalingsverplichting door overmaking van het verschuldigde via bankoverschrijving. Het alsnog in rekening brengen van de kosten voor betalingsverwerking is daarmee onrechtmatig, aldus eiser.

4.3. Vitens voert – kort gezegd – aan dat zij sinds begin 2009 heeft gekozen voor het systeem dat bij de klant, die betaalt door middel van een acceptgiro, verwerkingskosten in rekening worden gebracht. Bij betaling door middel van automatische incasso worden de kosten voor betalingsverwerking niet doorberekend aan de klant. Vitens heeft hiervoor gekozen om de klant te stimuleren tot het kiezen van een goedkopere betalingswijze. Eind 2008 heeft Vitens al haar klanten die geen gebruik maakten van een automatische incasso hierover geïnformeerd. Op grond van de algemene voorwaarden en tarievenregeling brengt Vitens een bedrag van € 1,50 (exclusief BTW) per acceptgiro in rekening. Onder verwijzing naar de bij antwoord gevoegde productie 6 heeft Vitens toegelicht dat onderzoek van het Ministerie van Financiën heeft uitgewezen dat de kosten bij betaling door middel van een acceptgiro van verzending tot en met het reconciliëren € 4 tot € 7 bedragen. Vitens brengt dus slechts een gedeelte van deze kosten bij de klant in rekening. Wat betreft internetbankieren heeft Vitens daarbij opgemerkt dat er feitelijk geen verschil in efficiency bestaat als de klant de gegevens van de acceptgirokaart overtypt voor een internetbetaling. Vanaf de bank dient namelijk dezelfde inboekprocedure als bij acceptgiro's te worden gevolgd, aldus Vitens.

4.4. De kantonrechter overweegt als volgt. Artikel 6:47 lid 1 BW bepaalt dat de kosten van betaling ten laste komen van degene die de verbintenis nakomt. Het gaat hierbij – zoals blijkt uit de literatuur – om kosten die de schuldeiser dient te maken om de betaling van de schuldenaar te effectueren. Hieruit volgt naar het oordeel van de kantonrechter dat alle kosten die in verband met een betaling worden gemaakt, ongeacht of deze zijn gevallen aan de zijde van degene die nakomt (in dit geval eiser), of aan de zijde van de schuldeiser (in dit geval Vitens), zonder nadere partijafpraak (gesteld noch gebleken is dat partijen zulke afspraken hebben gemaakt) ten laste komen van degene die nakomt, in dit geval dus eiser.

4.5. Nu eiser op grond van de wet gehouden is de acceptgirokosten te voldoen, kan van een onredelijk bezwarend beding in de zin van artikel 6:233 sub a BW geen sprake zijn. In dit verband wordt nog overwogen dat het beroep van eiser op de uitspraak van de kantonrechter van rechtbank Haarlem, locatie Zaandam, d.d. 23 juli 2009 inzake Stadsverwarming Purmerend, niet kan slagen. Eiser is in ieder geval sinds augustus 2009 op de hoogte van de wijziging in het beleid van Vitens om kosten voor betalingsverwerking in rekening te brengen bij klanten

die niet betalen via een automatische incasso. Dat eiser om hem moverende redenen, niet via automatische incasso wenst te betalen, is zijn keuze. De kantonrechter overweegt verder dat Vitens de betaling via internetbankieren, zoals eiser doet, in redelijkheid gelijk heeft kunnen stellen aan de betaling per acceptgiro en dat die kosten vergelijkbaar zijn met de kosten van betaling via acceptgiro. De kantonrechter acht het bedrag van € 1,50 exclusief BTW, dat Vitens per acceptgiro in rekening brengt, niet onredelijk hoog en in overeenstemming met de feitelijk door Vitens gemaakte kosten. Bovendien is dit bedrag niet dusdanig hoog dat eiser hiermee feitelijk gedwongen wordt tot het afgeven van een machtiging tot automatische overschrijving. Gelet hierop ziet de kantonrechter in de omstandigheid dat Vitens een monopoliepositie bekleedt met betrekking tot de levering van drinkwater geen aanleiding voor een ander oordeel. Daarbij merkt de kantonrechter nog op dat Vitens, zoals zij bij antwoord heeft gesteld, bezig is met het ontwikkelen van een systeem waardoor het voor haar klanten mogelijk wordt via internet te betalen. In dit systeem zal per e-mail een betalingsopdracht naar de klant worden gestuurd waarna de klant zijn betalingsopdracht kan geven via een betaalknop. Na invoering van dit systeem wordt het voor Vitens mogelijk om zonder menselijke tussenkomst – en dus minder kosten – de administratie af te werken.

4.6. Het vorenstaande leidt tot het oordeel dat eiser op basis van de wet en/of de met Vitens gesloten overeenkomst gehouden is om de bij hem in rekening gebrachte kosten voor betaling door middel van acceptgiro, waaronder in dit geval tevens internetbankieren moet worden begrepen, aan Vitens te voldoen. De gevorderde verklaringen voor recht dat het in rekening brengen van kosten voor betalingsverwerking in die gevallen onrechtmatig zou zijn, zijn daarom afgewezen.

Vergoeding van de kosten en betaling van immateriële schadevergoeding ten gevolge van afsluiting van de watertoevoer

4.7. Eiser heeft aan deze onderdelen van de vordering ten grondslag gelegd – zakelijk weergegeven – dat afsluiting van de watertoevoer als dwangmiddel onrechtmatig is. Gezien de noodzakelijke levensbehoefte aan drinkwater heeft een afsluiting een dusdanige impact op zijn gezin dat eiser kosten zal moeten maken om zijn gezin te beschermen tegen de gevolgen daarvan. Eiser stelt Vitens aansprakelijk voor de in dit verband te maken kosten. Het is een buitenproportioneel dwangmiddel gezien de hoogte van de vordering van € 6 die Vitens op eiser meent te hebben, aldus eiser. Toekenning van immateriële schadevergoeding acht eiser gerechtvaardigd omdat het niet meer normaal kunnen bewonen van de eigen woning als een ernstige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer moet worden beschouwd.

4.8. De kantonrechter overweegt in de eerste plaats dat de aansprakelijkheid in de onderhavige zaak, anders dan waarvan eiser kennelijk uitgaat, uitsluitend kan worden gebaseerd op wanprestatie. Een eventuele aansprakelijkheid van Vitens berust immers op de overeenkomst die tussen partijen bestaat en niet op onrechtmatige daad. Van wanprestatie door Vitens is in dit geval geen sprake.

In artikel 9 van de algemene voorwaarden is bepaald dat Vitens slechts gebruik zal maken van haar bevoegdheid tot onderbreking van de levering, indien en voor zover de niet-nakoming van de verplichtingen door de aanvrager/verbruiker dat rechtvaardigt. In het afsluitbeleid van Vitens is dus ruimte voor een proportionaliteitstoets. De niet-nakoming van eiser bestaat eruit, dat hij weigert een bedrag aan kosten voor betalingsverwerking aan Vitens te voldoen. Nu vast staat dat Vitens niet tot afsluiting van de watertoevoer naar de woning van eiser is overgegaan, heeft Vitens in dit geval kennelijk aanleiding gezien, zo begrijpt de kantonrechter, te oordelen dat afsluiting van de watertoevoer niet gerechtvaardigd is. Gelet hierop moet worden geoordeeld dat de rechtsgrond voor deze onderdelen van de vordering ontbreekt, zodat deze zullen worden afgewezen.

Binnen- en buitengerechtelijke kosten en rente

4.9. De gevorderde binnen- en buitengerechtelijke kosten, die eiser overigens niet nader heeft onderbouwd, merkt de kantonrechter aan als kosten die betrekking hebben op verrichtingen waarvoor de proceskostenveroordeling wordt geacht een vergoeding in te sluiten. Zij kunnen daarom niet afzonderlijk onder de noemer van schadevergoeding voor vergoeding in aanmerking [komen, red.]. Nu echter de vorderingen van eiser voor afwijzing klaar liggen, delen de gevorderde binnen- en buitengerechtelijke kosten en rente ditzelfde lot.

Proceskosten

4.10. Eiser zal als de in het ongelijk gestelde partij de proceskosten van Vitens moeten betalen. Aangezien de gemachtigde van Vitens haar bedrijfsjurist is, wordt toe-

kenning van een gemachtigdensalaris achterwege gelaten en zal eiser niet tot betaling van de proceskosten worden veroordeeld.

5. De beslissing

De kantonrechter:
wijst de vorderingen af.

NOOT

Of een beding wel of niet in overeenstemming is met het (anders) geldende recht, is niet beslissend voor de eventuele onredelijkbezwarendheid van het beding: in de parlementaire geschiedenis is uitdrukkelijk opgemerkt dat zelfs een beding dat een bepaling van dwingend recht weergeeft – uiteraard alleen in zeer uitzonderlijke gevallen – onredelijk bezwarend kan zijn. In dat opzicht is het oordeel van de kantonrechter gewoon onjuist. Belangrijker is – en daar zegt de kantonrechter nauwelijks iets over – dat de huidige regeling in de algemene voorwaarden deel zou uitmaken van de overeenkomst na wijziging van de bestaande algemene voorwaarden – en daarmee van de overeenkomst tussen partijen. Dat is alleen mogelijk indien de algemene voorwaarden een wijzigingsbeding bevatten (wat het geval is) én de uitoefening van de wijzigingsbevoegdheid niet naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. Bovendien dient een dergelijke wijziging ter hand gesteld te zijn. Daar zegt het vonnis allemaal niets over, wat mijns inziens betekent dat het vonnis onvoldoende gemotiveerd is.

Prof. mr. M.B.M. Loos